

Pirmasis Lietuvos vandenilio platformos Vandenilio pritaikomumo transporto sektoriuje grupės susitikimas (virtualus)

2021 m. gegužės 20 d. 15.00-16.40 val.

ATMINTINĖ

Dalyviai:

- Grupės koordinatorius Vladislav Kondratovič, Susisiekimo ministerijos Plėtros ir tarptautinio bendradarbiavimo grupės vadovas, vykdamas Ateities susisiekimo politikos grupės vadovo pareigas,
- Vandenilio platformos koordinatorius Žilvinas Danys, Energetikos ministerijos Inovacijų ir tarptautiškumo skatinimo grupės vadovas.
- susitikimą moderavo grupės kontaktinis asmuo - Aistė Gasiūnienė, Susisiekimo ministerijos Ateities susisiekimo politikos grupės vyresnioji patarėja.
- 19 atstovų iš kitų įmonių ir organizacijų.

Darbotvarkė:

1. Transporto darbo grupės koordinatoriaus žodis (V. Kondratovič), transporto sektoriaus pristatymas;
2. Vandenilio platformos koordinatoriaus žodis (Ž. Danys);
3. Visų dalyvių trumpas prisistatymas, pasidalinimas savo patirtimi ir siūlymais;
4. Galimų tolimesnius šios darbo grupės veiklos žingsnių aptarimas.

Grupės koordinatorius Vladislav Kondratovič padarė pranešimą tema „Transporto sektoriaus žalinimas“. Pristatyta esama transporto parko situacija pagal transporto priemonių klasėse naudojamus degalus - dominuoja dyzelinės transporto priemonės, esama elektromobilių įkrovimo ir suslėgtų gamtinių dujų papildymo infrastruktūra, paskutinių dviejų dešimtmečių augančios degalų suvartojimo tendencijos, transporto sektoriai pagal taršą iš kurių taršiausias – kelių transporto sektorius, ES 2030 m. klimato ambicijos ŠESD mažinimui nuo -40 iki -55 proc. lyginant su 1990 m., esama AEI dalis transporte ir planuojami 2030 metams tikslai, nustatytos transporto ŠESD mažinimo priemonės NEKS plane, transporto sektoriau žalinimo tiksluose vandenilio indėlis pagal ES strategijas, naujo skartos Lietuvos plane numatytos priemonės netaršaus transporto ir reikalingos infrastruktūros plėtrai, Lietuvos transporto vizija 2030 ir esami iššūkiai.

Vandenilio platformos koordinatorius Žilvinas Danys pristatė vandenilio platformos darbą - įvykę jau du susitikimai, trečiasis planuojamas birželio viduryje. Pagrindinis platformos tikslas – vandenilio plėtros gairių iki 2050 m. ir veiksmų plano parengimas. Pradėtos pirkimų procedūros, rengiama techninė užduotis kuri netrukus bus atsiųsta pastabų teikimui. Gairėse bus atlikta aplinkos ir teisinės bazė analizė, pasiūlyti trys scenarijai ir konkretus veiksmų planas. Pirkimą planuojama paskelbti liepos viduryje, gairių projektą planuojama parengti iki 2022 m. balandžio mėn., patvirtinti LR Vyriausybės nutarimu. Pabrėžta vandenilio kaip komponento svarba ŠESD mažinime, vandenilio panaudojimas transporte iššūkis. Taip pat Strateginės vertės grandinės kūrimo svarba. Pristatytas Energetikos ministerijos planuojamas Vandenilio gamybos pajėgumų didinimo projektas. Pasiūlyta į darbo grupės veiklą įtraukti savivaldybių atstovus. Netrukus Vandenilio platformos nariams bus atsiųsti kvietimai į dalyvauti vandenilio pramonės ir infrastruktūros grupėse, kurios planuojamos birželio pradžioje.

Klaipėdos valstybinio jūrų uostai atstovai Aleksandras Kaupas ir Kristina Gontier nurodė kad uostui naujo kuro rūšys yra aktualios, atsinaujinančio kuro panaudojimas uosto krovos kompanijose. Dalyvauja projektuose kurie susiję su vandenilio panaudojimu uosto veikloje. Ieško bendradarbiavimo, finansavimo galimybių, dalyvavimui tarptautiniuose projektuose. Keliuose užsienio šalių uostuose vandenilio panaudojimas yra projektavimo ir vystymo stadijose, statomi ir laivai vidaus vandenų laivybai.

Energetikos ministerijos atstovas Aurimas Salapėta, dirbantis su AEI ištekliais transporto sektoriuje, nurodė, kad vandenilis matomas kaip vienas iš potencialių alternatyvų jį panaudojant transporto sektoriuje. Vandenilio gamyba priklausoma nuo elektros iš AEI, turi būti atsižvelgiama į elektros iš AEI gamybos pajėgumų didinimą.

Keleivių vežimo asociacijos atstovas Gintaras Nakutis paminėjo, kad keleivių vežimo paslaugoms pagal žaliąjį kursą kyla įvairių uždavinių ir iššūkių. Atkreipė dėmesį, kad viešasis transportas sukuria labai mažai taršos bendroje transporto sektoriaus taršoje, apie 0,2 proc., didžioji dalis – lengvieji automobiliai. Reikalingas keleivių persodinimas iš asmeninių automobilių į viešąjį transportą. Pirmieji bandymai panaudoti vandenilį viešajame transporte pradėti prieš maždaug 10 metų bandomaisiais autobusais. Šiuo metu Europoje eksploatuojama apie 80 vandeniliu varomų autobusų. Rygoje vandenilis naudojamas troleibusuose. Yra eilė gamintojų jau gaminančių vandeniliu varomus autobusus. Vandenilinių autobusų kaina gali būti du kartus didesnė nei elektrinių. Svarbi užpildymo infrastruktūra, kuri taip pat brangi. Todėl ženkli parama vystymui yra būtina. Pritaria siūlymui į darbo grupės veiklą įtraukti savivaldybes. Šiuo metu viešąją keleivių vežimo paslaugą teikia apie 2800 M2 ir M3 klasės autobusų. Iššūkis pagal Alternatyvių degalų įstatymo nuostatas iki 2029 m. atnaujinti šiuos autobusus kad jie būtų pritaikyti naudoti alternatyviuosius degalus.

Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos atstovai Gintarė Kimutienė ir Kęstutis Gruzdis nurodė, kad Tarybos darbas susijęs su infrastruktūros priežiūra, sauga, technologiniais procesais, įrengimu. Vandenilio tema nauja, todėl mano, kad siūlymų dėl teisėkūros, technologinių procesų optimizavimo ar kt. atsiradus grupės veiklos eigoje.

Susisiekimo ministerijos Telekomunikacijų ir pašto atašė Gražvydas Jakubauskas nuo rugpjūčio mėnesio pradės tiesiogiai dirbti su alternatyvių degalų klausimais. Nurodė, kad įdomu sužinoti Lietuvos poreikius ir rinkos nuomonę, įvertinant ES tikslus, visuose transporto sektoriuose.

Klaipėdos naftos atstovė Jurgita Šilinskaitė Venclovienė nurodė, kad įmonė vandenilį vertina kaip ateities kurą. Klaipėdos nafta krauna įvairias skystas energijos rūšis terminaluose operuojamus tiek naftos tiek ir atsinaujinančius produktus, pvz. etanolis. Taip pat dirba su suskystintomis gamtinėmis dujomis. Žiūrint į transporto plėtrą būtina vertinti visą vertės grandinę, kurioje mato įmonę kaip terminalą saugoti, kaupti, transportuoti tokią kuro rūšį ne tik Klaipėdoje. Pridėti vertė – patirtis padedant vystyti suskystintų gamtinių dujų vertės grandinėje, taip pat ir transporte. SGD paskirstymo stotis Klaipėdoje, kuri atidaryta 2017 metais ir galinti teikti SGD autocisternų krovos paslaugas, kol kas jų neteikia, nes Lietuvoje kol kas nėra tokios infrastruktūros. Vandenilio infrastruktūra kaip ir transporto priemonės kol kas yra dar brangesnė nei suskystintų gamtinių dujų. Reikėtų vertinti ir elektros pajėgumus, dabar maždaug 33 proc. Lietuva pasigamina- likusius- importuoja, todėl dėl žalios elektros konkuruos visi sektoriai kartu su žaliojo vandenilio gamyba. Laukiamas strateginis dokumentas dėl vandenilio vystymo vizijos Lietuvoje. Vokietijoje atidaryta 92 vandenilio kuro kolonėlė. LPG, SGD papildymo kolonėlės yra įrengiamos nuošaliau degalinėse išlaikant saugos atstumus, kur kreogeninės ne slėginės talpos, su atskirai nuvestais dispenseriais šalimais, gali būti naudojami suslėgimo mechanizmai. Vandenilio infrastruktūra turėtų būti panaši.

Orlean Lietuva atstovas Kęstutis Starkus nurodė kad įmonė yra viena didžiausių vandenilio gamintojų ir vartotojų Lietuvoje, todėl jų kaip naftos perdirbimo įmonės, kuri vandenilį naudoja

degalų gamybai, pirmiausia dekarbonizuoti vandenilį kuris naudojamas gamybos procesuose, kartu mato sąsaja su vandenilio panaudojimu transporte. Žalias vandenilis gali būti kaip komponentas įprastinių degalų gamyboje ir vertinamas kaip naudojamas transporto sektoriuje. Europos Komisija iki šių metų pabaigos turi patvirtinti gaires, kuriose numatys kokiu būdu pagaminta elektra yra laikoma atsinaujinančia naudojama transporto sektoriuje ir vandenilio gamybai. Atitinkamai bus reikalinga ir nacionalinių teisės aktų peržiūra. Žaliojo vandenilio gamybai energetinio efektyvumo prasme turi būti naudojamas didelis AEI elektros perteklius.

Lietuvos nacionalinio vežimo automobiliais asociacijos atstovas Linas Repečka pabrėžė kad verslui pirmiausiai reikalingas papildymo infrastruktūros sukūrimas, taip pat galimi paramos sprendimai jos ir transporto priemonių įsigijimui. Konkrečios krypties į kokią alternatyvų kurą artimiausių metų yra orientuoti vežėjai – kol kas nėra.

Lietuvos vandenilio energetikos asociacijos atstovas Šarūnas Varnagiris nurodė, kad asociacija jungia pramonės ir mokslo atstovus bendradarbiavimui, taip pat yra kelių tarptautinių platformų nariai (Hydrogen Europe, Baltijos jūros regiono vandenilio platforma). Turi nemažai žinių tiek mokslo tiek pramonės srityse, todėl prisidės prie vandenilio plėtros tematikos.

Lietuvos pramonės konfederacijos atstovas Tomas Garuolis nurodė, kad transporto žalinimo tendencijos gali būti galimybė atgaivinti ar paspartinti automobilių pramonę, kur vyksta technologinis lūžis. Europoje pardavinėjami ne ES pagaminti modeliai. Lietuvos autopramonė pasiruošusi gaminti/perdirbti autobusus, sunkvežimius, paskatinant transporto žaliosiomis investicijomis. Jaučiama technologinė ir infrastruktūros atskirtis, pavyzdžiui lyginant Vokietiją ir Lietuvą. Svarbu įvertinti vežėjus, Europoje vykstantį vartojimą ir gamybą. Lietuvos vežėjai negalės parduoti paslaugų, negalėsime išvežti produkcijos.

Susiekimo ministerijos atstovė Zita Dubickienė dirbanti su strateginiu planavimu, investavimu ir finansavimu nurodė, kad šiuo metu rengiami būsimo finansinio periodo investicijų planavimai. Svarbu žinoti poreikius, priemones, koks lėšų poreikis, finansavimo formų patrauklumas.

Sutarta:

Iki gegužės pabaigos el. paštu aiste.gasiuniene@sumin.lt nurodyti, ar planuojate dalyvauti tolimesnėje šios darbo grupės veikloje ir jei taip,

- ar sutinkate gauti/dalintis aktualia informacija tarp grupės narių apie renginius vandenilio tematika ar susijusia medžiaga;

- pateikti siūlymus dėl šios darbo grupės tolimesnės veiklos darbų, jų etapų, klausimų kurie turėtų būti svarstomi, teisės aktų peržiūrėjimo poreikio, užsienio, regioninės politikos gerosios praktikos pristatymų.

2. Į darbo grupės veiklą pakviesti savivaldybių atstovus.

Dėl kito darbo grupės susitikimo sutikę nariai bus informuoti atskirai, ne vėliau kaip prieš 10 d. d.

Parengė:

Aistė Gasiūnienė